

Tredje kvartal 2007

Efter lukningen af en række ambassader i 2002 – få måneder efter Per Stig Møllers (K) overtagelse af embedet som udenrigsminister efter Mogens Lykketoft (S) – er dagsordenen nu en anden. Siden begyndelsen af september i år er der nu danske ambassader i Australien, Jordan, Libanon og Marokko, og ambassaden i Afghanistan bliver styrket med udsendelsen af en ambassadør og en mindre stab af danske medarbejdere.

Det er ikke nogen hemmelighed, at lukningen af en stribe ambassader i 2002 efter dannelsen af VK-regeringen i 2001 mildt sagt ikke vakte begejstring i Udenrigsministeriet. Indskrænkningerne forstærkede en følelse af stadig stærkere konkurrence med Statsministeriet og flere fagministerier. Analysen i ministeriet var, at beslutningen var absurd på et tidspunkt, hvor nye udfordringer jævnlige fjøede sig til de eksisterende, der ikke var blevet mindre siden afslutningen af den kolde krig ti år tidligere. Demokratiseringen i Østeuropa gav Danmark nye politiske og kommercielle muligheder i lande, hvor man alligevel lukkede ambassader.

Nu er regeringen kommet til sam-

me konklusion. Åbningen af nye ambassader i Libanon, Jordan og Marokko afspejler det enkle forhold, at disse lande er helt centrale for udviklingen i Mellemøsten og Nordafrika, som Danmark gennem fx Det Arabiske Initiativ forsøger at påvirke sideløbende med initiativer fra flere af vores partnere i EU og NATO.

I en pressemeddelelse mindede udenrigsminister Per Stig Møller om det danske engagement i regionen: “Libanon er et af brændpunkterne i regionen og er i fokus for danske borgere”. Han tænkte sikkert på den vellykkede evakuering af hundredvis af danske borgere – overvejende af palæstinensisk oprindelse – i forbindelse med krigshandlingerne i Libanon i juli 2006. Billederne af de hjemvendte danskere mindede os pludselig ligesom Muhammedkrisen få måneder tidligere om, at varetagelsen af danske – og danske statsborgeres interesser – antager andre og ofte mere dramatiske former end i de seneste årtier.

Åbningen af den danske ambassade i Canberra, Australien, er en genåbning efter lukningen i 2002. Australien og Danmark har sammen deltaget i den amerikansk-ledede

koalition i Irak, landet er en vigtig aktør i Stillehavsområdet, og med en stærk økonomi er det et potentielt vigtigt marked for danske virksomheder.

Oprustning i Kabul

Styrkelsen af ambassaden i Afghanistans hovedstad Kabul hænger snævert sammen med det øgede danske engagement i landet som resultat af Folketingets beslutning i juni 2007 om at hæve antallet af danske soldater i den internationale ISAF-styrke og samtidig påtage sig nye civile opgaver, især i Helmand-provinsen i den sydlige del af landet.

Det er fx ikke tilfældigt, at forsvarsministeriet sender en forsvarsattaché til ambassaden, der nu får en ambassadør som leder, nemlig Franz-Michael Skjold Melbin. Sammen med danske medarbejdere og lokalt ansatte skal han ikke mindst få de civile projekter, der koncentrerer sig om uddannelse, på skinner i tæt samarbejde med især briterne, oplyser ministeriet.

Styrkelsen af ambassaden afspejler også det forhold, at det internationale engagement i Afghanistan ifølge NATOs politiske og militære ledelse risikerer at strække sig i op til ti år. I et interview i dagbladet *Politiken* 25-8-07 udtalte chefen for NATOs reaktionsstyrke, den britiske general David Richards, der ledede ISAF-styrken i Afghanistan frem til

februar 2007, at tidshorizonten er meget lang for at sikre den stabilitet, som er en forudsætning for at udviklingsprogrammerne reelt kan blive til noget.

Retning mod Latinamerika

I en helt anden og mere fredelig genre lancerede udenrigsministeren 13. september den første samlede strategi for samarbejde mellem Danmark og Latinamerika.

Den konkrete anledning var den brasilianske præsident Lula da Silvas officielle besøg i Danmark 12.-13. september. Men igen er der tale om at udnytte nye muligheder. Demokratiseringen af en række latinamerikanske lande med Brasilien, Chile og Argentina i spidsen skaber muligheder for et nyt politisk samarbejde.

Det forhold, at venstredrejede partier har vundet magten i flere latinamerikanske lande på samme udrådte måde, som politiske omvæltninger finder sted på vores breddegrader, understreger kontinentets nye stabilitet. Den økonomiske udvikling er ligeså stabil, hvilket giver grobund for et økonomisk samarbejde.

Danmark forlod Irak – næsten

Det var oplagt at tage de symbolfarvede briller på, da forsvarsminister Søren Gade (V) måtte kaste sig fladt på maven, mens det danske flag blev strøget for sidste gang i den danske

lejr i Basra 31. juli. Midt under ceremonien ramte det tredje raketangreb på kun et døgn den danske lejr, og oprørerne, hvis stridende militser kontrollerede Iraks næststørste by Basra, valgte hermed at forstyrre den ceremoni, der skulle markere afslutningen af fire års dansk tilstedeværelse i det sydlige Irak i tæt samarbejde med Storbritannien.

Tilbage i Irak vil der frem til udgangen af 2007 være en helikopterenhed fra flyvevåbnet med fire helikoptere og godt 50 mand stationeret nær Basra, hvor de bl.a. skal bistå med at sikre de britiske og irakiske regeringsenheder mod angreb.

Under og efter tilbagetrækningen diskuterede politikere, militære eksperter og mediernes kommentatorer værdien af den danske indsats i Irak.

De politiske skillelinjer var blevet større i de forløbne fire år: socialdemokrater og radikale henviste til, at de havde taget stilling til den danske indsats i Irak på baggrund af den amerikanske regerings forkerte informationer om tilstedeværelsen af masseødelæggelsesvåben i Irak.

Venstrefløjen med SF i spidsen vurderede, at krigen i Irak er tabt, at situationen er kaotisk, og at de menneskelige omkostninger er enorme. Regeringen har med sin støtte til USA fjernet sig fra vigtige naboer og partnere i EU som Tyskland, Sverige og hovedparten af de 'gamle' EU-lande, vores forhold til den arabiske og muslimske verden er anstrengt,

og Danmark fremstår udenrigspolitisk svækket, hed det fra SF's formand Villy Søvndal.

Under ceremonien i lejren i det sydlige Irak lød der anderledes toner fra forsvarsminister Søren Gade: "Vi har oprigtigt gjort en forskel, og det er også det, jeg har sagt til soldaterne: De skal være stolte af deres indsats... Et af vores mål med at være her var at hjælpe irakerne med at blive herrer i eget hus. Vi har ikke defineret, hvornår de vil være herrer i eget hus. Det er irakerne, som siger, at det vil de nu", sagde han til DR.

Polemikken fortsatte efter tilbagetrækningen, da den irakiske viceudenrigsminister Labeed Abbawi under et besøg i Danmark i slutningen af august udtalte til *Nyhedsavisen*, at den irakiske regering ikke havde bedt Danmark om at trække tropperne tilbage.

Danmark satser på klimadiplomati

Frankrigs miljøminister Jean-Louis Borloo besøgte 11. september Grønland for at studere klimaforandringer. Han var blot den sidste i en lang række af toppolitikere som forbundskansler Angela Merkel og Europa-Kommissionsformand Barroso, der i de seneste måneder enten alene eller ledsaget af statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) har besøgt Grønland.

Besøgene er et led i den danske regerings forberedelser til klimatop-

mødet i København i 2009. Statsministeren lægger så stor vægt på det, at han selv er formand for det ministerielle udvalg, der skal styre den politiske proces frem til topmødet. Samtidig har han gjort chefen for den udenrigspolitiske afdeling i Statsministeriet, Bo Lidegaard, til leder af et sekretariat af embedsmænd, der skal forberede topmødet.

“Jeg har ønsket, at klimaet nu har den allerhøjeste politiske prioritet. Det er højst tænkeligt, at en aftale vil blive indgået på stats- og regeringschefsniveau, og det er også derfor, jeg går så kraftigt ind i sagen”, udtalte statsministeren 9. juni i *Politiken*.

Målet med mødet i København er at få global opbakning til at enes om en klimaaftale, der skal afløse Kyoto-protokollen. Et første, beskedent skridt i den retning blev taget på G-8 mødet i foråret 2007 i Tyskland, hvor USA – CO₂-udleder nummer ét i verden foran Kina, Rusland, Japan, Indien og Tyskland – for første gang accepterede princippet om en aftale i FN-regi med konkrete mål for reduktion af CO₂-udledningen.

Men let bliver det ikke, for den amerikanske skepsis er stor, og den er ikke mindre blandt en række såkaldt nyindustrialiserede lande som Kina, Mexico, Indien, Brasilien og Sydafrika, der alene står for 30 pct. af verdens CO₂-udledning mod EU's 15 pct. og USA's 20.

Derfor holdt statsministeren i juni et møde med Mexicos præsident,

Felipe Calderon, i København, hvor klimatopmødet var på dagsordenen, og det har indtaget en vigtig plads under møderne med andre ledere i Grønland og andre steder. Et særligt uformelt klimatopmøde var planlagt i New York 24. september, hvor FN's generalsekretær Ban Ki-moon ville lægge op til en drøftelse af mulighederne for en ny aftale, når Kyoto-protokollen udløber i 2012. Statsminister Anders Fogh Rasmussen meldte sin tilstedeværelse

Nyt parti, nyt program

I mellemtiden har Danmarks nye parti – Ny Alliance – i august udstyret sig med et partiprogram. Al den stund partiet satser på at gøre kål på blokpolitikken og blive brobygger mellem højre og venstre, påkalder dets oplæg til udenrigs- og sikkerhedspolitik sig opmærksomhed:

Partiet er rendyrket tilhænger af det danske medlemskab af NATO og EU, hvor parlamentet ønskes styrkes. Ny Alliance vil have en folkeafstemning om en ophævelse af de danske forbehold og går stærkt ind for dansk deltagelse i EU's forsvarspolitiske samarbejde. “Tyrkiet, Ukraine og Balkanlandene skal være velkomne i EU, såfremt de opfylder alle de europæiske krav”. Landbrugsstøten skal ophæves. Ny Alliance vil “gøre Danmark til en demokratisk supermagt, der er kendt i hele verden for at fremme menneskerettigheder og for at hjælpe ver-

dens fattigste til et bedre liv” og øge den danske u-landsbistand til én pct. af BNI; ingen af pengene skal gå til gældslettelse, bekæmpelse af terror eller modtagelse af asylsøgere. Samtidig foreslår Ny Alliance en europæisk ‘Marshall-plan for Mellemøsten’ og oprettelsen af en klimafond med en halv milliard årligt til at hjælpe de fattigste lande med klimatilpasning og afhjælpe klimakatastrofer.

* Rusland har igen sendt bombefly på vingerne over Atlanterhavet, Stillehavet og det Arktiske Ocean, oplyste præsident Putin den 20. august. De strategiske bombefly-missioner blev ellers droppet efter Sovjetunionens sammenbrud i 1991. Genoptagelsen af flyvningerne, der blev mødt med tøvende stilhed i vestlige hovedstæder, er knyttet til den russiske vrede over USA’s opbygning af et missilforsvar i Østeuropa.

* Fem danske søfolk på det gode skib Danica White slap den 22. august fri efter 83 dage som gidsler hos somaliske pirater ud for Afrikas Horn. Deres rederi medgav at have betalt en betydelig løsesum. Hverken rederiet eller Udenrigsministeriet ville oplyse beløbets størrelse. En fælles arbejdsgruppe under Udenrigsministeriet, Søfartsstyrelsen, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet vil efter kapringen analysere, hvordan man kan styrke interna-

tionalt samarbejde mod sørøvere, som ikke mindst i farvandet ud for Afrikas Horn har udvidet deres aktivitet.

* De første af de godt 250 irakiske tolke og deres familier, som er evakueret fra Irak i forbindelse med de danske styrkes tilbagetrækning fra Sydirak, fik sidst i august besked om, at de og deres familier – i alt 59 mennesker – havde fået asyl og dermed opholdstilladelse i Danmark. Otte tolke og deres familier bad om at blive hjulpet til et andet opholdssted i Mellemøsten.

* Udviklingsminister Ulla Tørnæs fremlagde den 14. september VK-regeringens plan for bistanden til udviklingslande. Bistanden, som sættes op til 0,8 pct. af BNI i 2008, fik samtidig betydelig ros i en evaluering af dansk bistand, foretaget af OECD’s udviklingskomité, DAC.

* Danmark har sammen med den grønlandske landsstyreformand, Hans Enoksen, inviteret Norge, USA, Canada og Rusland til i maj næste år at sætte sig sammen i Illusissat for at drøfte ejerskabet til Nordpolen og ressourcerne nedeunder iskappen.

Michael Seidelin er udenrigspolitisk journalist og analytiker på Politiken. Anders Jerichow er kronikredaktør på Politiken og redaktør af ‘udenrigs’.